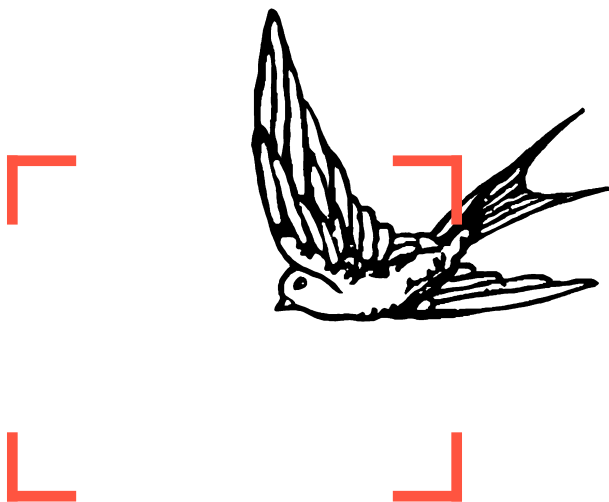

LIDMILA
KÁBRTOVÁ

ČEKÁNÍ
NA
SPOUŠŤ

LIDMILA
KÁBRTOVÁ

ČEKÁNÍ
NA
SPOUŠŤ

Brno 2021

Vznik textu i vydání publikace podpořilo
Ministerstvo kultury ČR

© Lidmila Kábrtová, 2021

© Host – vydavatelství, s. r. o., 2021
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-0938-6 (PDF)

ISBN 978-80-275-0939-3 (ePUB)

ISBN 978-80-275-0940-9 (MobiPocket)

Těší mě ty dny, kdy neděje se nic,
kdy zapsané už nemám žádné schůzky,
kdy nikdo neruší můj vnitřní klid,
kdy neokrádají mě o mé já
a neměním se v mozaiku, skládačku,
rozbité zrcadlo, v němž kdysi býval celý odraz —
tak falešný, že trvá hodně dlouho,
než se k sobě vrátím, až všichni odejdou.

Vita Sackville-Westová

tobě

ZUZANA

Zuzana o dovolenou nestála, ale než si to stihla celé promyslet, ty čtyři dny u moře objednala a zaplatila. Bylo to impulzivní rozhodnutí a jeho důsledky jí začaly docházet až v okamžiku, kdy cestovní kancelář potvrdila přijetí platby. Normálně by zvedla telefon, zavolala operátorce, delegátce nebo prostě někomu, kdo se v cestovce o objednávky stará, a celý zájezd by stornovala. Ale kupovala ho na poslední chvíli, peníze už by jí zpátky nevrátili a její situace byla vlastně všechno, jenom ne normální.

Odjíždělo se hned druhý den večer. Byla polovina září, a přestože vůbec netušila, jaké počasí má v Chorvatsku být, koupila si opalovací krém s ochranným faktorem třicet. Jak bylo jeho pořízení směšné, pochopila, až když ho v hotelovém pokoji vybalila, ale teď, v tomhle okamžiku, ho vnímala jako bezpodmínečné potvrzení toho, že skutečně jede k moři.

Už mnoho let u moře nebyla, naposledy v dětství, ještě s rodiči. Vyjeli na Rujánu. I tehdy to bylo v září, sezona už končila, od moře vál silný vítr, zdvihal vlny a voda byla chladná. Pamatovala si, jak byla tenkrát zklamaná. Vždycky si myslela, že moře nemůže být nikdy studené. Stála na pláži v oranžových jednoduchých puntíkových plavkách, po kotníky ve vodě, zpěněná vodní tříšť se jí hnala přes lýtka, a klepala se zimou. Pak jí prudká vlna podrazila nohy, Zuzana upadla a uhodila se do kolene. Vylezla z moře ven a posadila se do jednoho z proutěných košů, které stály rozmístěné po celé pláži. Nebylo to pohodlné, sedátko ji tlačilo do zadku, koše byly otočené zády k moři, aby chránily před větrem, ale košatinou stejně profukovalo. Zuzana se trochu pošoupla, ale nepomohlo to, tlačilo to pořád stejně. Opřela se o postranici, vyčuhoval z ní kus výpletu, byl červený, vypadal jako provázek. Až když ho vzala do prstů, uvědomila si, že je to plast, bužírka, úplně stejná jako ta v pomlázkách, co s nimi kluci chodili na Velikonoce koledovat. Povytáhla ho ještě trochu víc a namotala si ho na prst, takže to vypadalo, jako by měla červený prstýnek.

Z koše Zuzana viděla jen na jiné koše a na borovicový hájek v povzdálí, kde byl kemp a kde budou mít stan. Pláž byla poloprázdná, jenom pár místních, všichni ve svetru a dlouhých kalhotách. Vzadu stál dřevěný stánek, měl zavřeno, okenice byly přiřazené a mezi nimi se leskl visací zámeček. Na tabuli připevněné

na boční stěně ještě šlo přečíst nápisy s nabídkou — *Limonade, Bier, Bratwurst, Moskauer sahneeis*. Prvnímu názvu rozuměla, o tom ostatním se mohla jen dohadovat, co to je a jak to chutná.

Vedle koše se objevila máma. Ačkoli byla zima a slunce nešlo přes mraky zahlédnout, máma vyndala z tašky opalovací krém a namazala ji, aby se nespálila. Pak se vrátily do kempu. Táta vytáhl z objemného batohu stan a Zuzana ho teď pozorovala, jak kladívkem zatlouká stanové kolíky do země a snaží se stanovinu vypnout, máma mezitím nakrájela chleba a na plynovém cestovním vařiči opékala lančmít z konzervy. Vítr s sebou nesl písek z pláže. Zuzana cítila, jak jí skřípe mezi zuby. Když se najedli, šli do vody i rodiče. Máma v dvoudílných plavkách s vyztuženými košíčky si jen namočila nohy, ale o něco víc než Zuzana, po kolena. Trochu vody nabrala i do dlaně, a když si myslela, že se nikdo nedívá, zkusmo do ní ponořila jazyk, jako by nemohla uvěřit tomu, že je opravdu slaná.

Táta do moře vběhl, rychle a rázně, a po pár metrech se vrhl do vody. Plaval dlouhými tempy, Zuzana sledovala jen jeho vzdalující se hlavu. Pak se táta nejspíš otočil, protože jeho hlava se začala zase přibližovat, až vylezl z vody ven. Smál se a řekl, že to bylo skvělé osvěžení, ale že pro dnešek stačilo, a Zuzana viděla, jak mu naskakuje husí kůže. Později společně nafoukli matračky, vyndali spacáky a uložili se ve stanu ke spánku.

Druhý den dostala Zuzana horečku a koleno jí nateklo, a tak matračky zase vyfoukli, stan sbalili a odjeli domů. Potom už se o moři nemluvilo.

Teď jela Zuzana sama. Kromě krému si s sebou nic nekoupila a oblečení do kufru naházela halabala, jak jí ve skříni přišlo pod ruku. V autobusu si sedla na přidělené místo, sedačka vedle ní zůstala prázdná, do uší si dala sluchátka a až na několik málo zastávek, kdy musela s ostatními ženami překonat útrpnou frontu na dámské záchodky u pumpy, je nevyndala. Arvo Pärt, Morton Feldman, György Ligeti, pouštěla si je pořád dokola, jednoduché tóny, žádná velká hudební smršť, jen pár nástrojů. Čistota, naléhavost, nervozita, napětí i uvolnění. To všechno z těch skladeb cítila. A kromě toho v nich byla i temnota. Černá hlubina, o které věděla. O té ale přemýšlet nechtěla. Teď ještě ne.

Autobus pořád jel. Nevníkala cestu, hranice, mýtné brány, dokonce ani kluka na sedačce za ní, co si pouštěl nějakou střílečku a celou dobu k tomu polohlasem vyrážel *ugrrr, ugrrr, ššš, ugrrr, ugrrr, ššš*.

V hotelu si vybalila kufr a zjistila, že si s sebou vzala pět sukní, jedno tričko a dva svetry. Byla to podivná kombinace, chvíli na to nevěřícně hleděla, a pak se začala smát.

Vždycky si představovala, jaké to bude, až zase pojedje k moři. Jak bude lenivě chodit po pláži, opalovat se a koupat, možná si vyjede výletní bárkou a dá si *pržene girice* nebo *lignje na žaru* a zapije to rakijí. Teď u moře byla, jenže všechno bylo jinak. Kolem vývěsních štítů restaurací jen prošla a prodejci vnučujícímu

letáčky s výlety na lodi se vyhnula obloukem. Nakonec se rozhodla, že se zajde aspoň vykoupat.

Slunce se drželo za mraky, moře se vzdouvalo a směrem od hor, příkře se špičaticích hned za městečkem, foukal ostrý ledový vítr. Na pláži zahlédla jen pár lidí. Nebyl tu písek, ale kamínky. Rozprostřela na ně deku, na ni položila tašku. Otřásla se chladem, vítr teď zesílil, hnal jí vlasy do obličeje. Ale když už tady byla, rozhodla se, že bez vykoupaní neodejde. Po pár krocích zalitovala, že si nepořídila boty do vody, kamínky byly ostré a zabodávaly se jí do chodidel. Konečně vstoupila do vody. Byl konec sezony, předpověď oznamující chladné dny nelhala, ale moře bylo překvapivě teplé. I když voda u břehu pěníla, Zuzana šla dál. Dno prudce klesalo, po pár metrech jí voda sahala vysoko nad kolena, tady se hladina houpala už jen líně, jen sem tam nějaká vlna vyrazila prudčeji a omyla jí boky a zmáčela spodní díl plavek. Moře bylo průzračně čisté, Zuzana viděla schránky koryšů, v jednom okamžiku měla dokonce pocit, že zahlédla mořského ježka. Kousek od ní plavaly drobné rybky. Bylo jich pět nebo šest. Připluly až k ní, téměř se dotýkaly jejích stehů. Ponořila ruce do vody a zavířila jimi, rybky odpluly, ale během okamžiku byly zpět. Musely to být dva druhy, jedny byly stříbřité, skoro průsvitné, malé a oválné, jen před ocasní ploutví měly černý proužek. Druhé byly o poznání větší, podlouhlé se špičatou hlavou a přes celé

rybí tělo se táhl načervenalý pruh. Zuzana znovu zavířila rukou. Nepomohlo to.

Rozhodla se, že jim uplave. Po pár tempech cítila, že je na hloubce. Plavala ráda, i když žádnou velkou vytrvalost neměla. Několik desítek metrů před sebou zahlédla bóje spojené lanem. Řekla si, že doplave až k nim. Ale najednou jako by se moře nějak podivně protáhlo, zakřivilo, vzdálenosti se posunuly a jí začaly docházet síly. Možná byla unavená po cestě, možná to bylo víc než pár desítek metrů, vždycky měla špatný odhad na vzdálenosti, ale bóje byly pořád dost daleko. Zpanikařila, ruce jí strnuly, prošlápla vodu a na okamžik klesla pod hladinu. Sice se hned vynořila, ale ústa měla plná slané vody, polykala ji, plivala, máchala kolem sebe rukama. Horečně se snažila plavat, ale cítila, že všechny ty pohyby jsou špatně, slyšela, jak voda kolem ní šplouchá, ale jen se vyčerpávala, dopředu se téměř nepohybovala. Prala se s mořem, bojovala, snažila se udržet nad hladinou, protože v tuhle chvíli se ještě vodou zalknout nechtěla.

Pak se vedle ní objevila ta žena. Zuzana nepostřehla, odkud připlavala. Byla u bójí, nebo ji viděla z pláže a rozhodla se pomoci? Teď to bylo jedno. Chytila Zuzanu za paži, držela ji, šlapala vodu a Zuzana pochopila, že se už nepotopí. Chvilí zůstaly na místě, a když se Zuzana dostatečně zklidnila, žena ji pustila a společně plavaly ke břehu. Tam se Zuzana vyčerpaně svalila na deku. Sípala a lapala po dechu. Žena si sedla na kameny vedle deky. Mlčela.

Když se Zuzana trochu vydýchala, posunula se na dece a pokývnutím ženě nabídla, aby se posadila vedle ní.

Teď seděly vedle sebe, deka byla malá, takže se nepatrně dotýkaly stehny.

„Já jsem Zuzana,“ prolomila ticho Zuzana a podívala se na ženu. „Děkuju, že jste mi pomohla. Neodhadla jsem to, bez vás bych to nedala...“

Žena mlčela, dívala se dolů, k zemi, k dece, jako by na ní bylo cosi nepatřičného.

„*Thanks for helping me...*“ zkusila to Zuzana znovu, napadlo ji, že žena je nejspíš cizinka.

„Já rozumím,“ přerušila ji žena česky. „Doplavala byste to, stačilo se jen uklidnit, abyste začala zase pořádně zabírat.“ A pak řekla ještě něco, Zuzana si pomyslela, že to bylo jméno, ale právě v tom okamžiku se někde kousek od nich v přístavu rozhoukala lodní siréna, takže jí nerozuměla. Ptát se znovu bylo trapné. Podívala se na ženu, asi jí byla taky zima, seděla na dece, kolena si přitáhla k tělu a obemkla je rukama. Zuzana si ji po očku prohlédla, byla v jejím věku, kolem třicítky, kdysi možná štíhlá, ale teď se látka jejich plavek krabatila kolem břicha drobnými faldy. Vlasy měla ostříhané nejspíš na mikádo, ale to Zuzana jen odhadovala, protože je měla gumičkou stažené do culíku. Byl to takový ten módní sestřih s vysoko vyholenými bočními partiemi nad ušima, které se dají schovat pod rozpuštěnými vlasy. Zuzana si všimla, že na obnažené kůži za levým uchem má žena tetování. Tři drobné siluety letících ptáků. Podívala se na ně rychle ještě jednou. Teď už je rozpoznala. Byly to vlaštovky. Všechny mířily vzhůru.

Žena zadrkotala zuby, protáhla se a vstala. „Už půjdu, nemám tady na sebe nic suchého,“ řekla. Prošla pláží, zabočila do borovicového lesíku a pak už se

ztratila z dohledu. I Zuzaně bylo chladno, ale dál seděla na pláži. Mohla pozorovat moře, racky, ostrov vystupující v dálce z vody, jenže ona měla před očima pořád to tetování. Vlaštovky. Nevěděla, jak se ta žena jmenuje, ale náhle jí potřebovala dát nějaké jméno, mít ji přes to jméno blíž, neztratit ji, a tak se rozhodla, že ji pojmenuje sama: Vlaštovka. Pak vytáhla z tašky krém a namazala se, i když slunce bylo hluboko za mraky.

Spala neklidně, pořád se v posteli převalovala. Zase ten sen. Nebyl tak zřetelný jako jiné noci, ale Zuzana naprosto jistě věděla, že to je zase ono. Zlé semínko, kterého se nemohla zbavit. Když ji ráno probudil kostelní zvon svolávající lidi na mši, byla ráda, že noc něco definitivně ukončilo.

Bylo brzo, ale jí se spát už nechtělo, na to jít k moři bylo ještě příliš časně a bezcílná procházka ji nelákala. Kostel. Hodila na sebe sukni a svetr a vyrazila. Cesta vedla mezi domy, ploty se prodírala hustá vegetace, olivovníky, granátovníky, mījela zahrádky s rajčaty a lilky. I z těch nejmenších skulin vyrážely fíkovníky. Některé plody na nich už byly tak zralé, že spadly na zem, jiné ještě visely na větvích. Zuzana jich pár utrhla a snědla.

Cesta byla prudká, strmá. Těsně pod kostelem stál dům. Spíš chatrč. Rozvalené kamenné zdi, střecha s pokrouceným rezavým plechem, okna přikrytá hadry. Od domu se na ulici táhla černá plastová hadice,

napojená na hydrant, z hadice se dolů chodníkem valila voda. Dům nešlo minout, cesta vedla těsně kolem jeho zdi. Když se Zuzana přiblížila, ozvalo se kdesi nad její hlavou zlostné zavrčení. Leknutím uskočila, pak se podívala vzhůru, bylo tam okno a v něm zahlédla mohutnou psí hlavu vykukující zpod hadru. Teď už pes zuřivě štěkal a z tlamy mu tekly sliny. Během okamžiku se k němu přidalo několik dalších psích hlasů. A pak se uvnitř domu kdosi rozječel v jazyce, který Zuzana neznala. Psi zmlkli.

Konečně došla do kostela. Dveře byly otevřené, uvnitř sedělo pár babek v šátcích, pak v předposlední řadě nějaká mladší žena. Zuzana se nejdřív zvědavě rozhlížela kolem, ale tenhle kostel se nijak výrazně nelišil od těch, do nichž náhodně zavítala doma. Sochy andělů, svatých, Panny Marie a malého Ježíška, kříž. Jedinou podivnou věcí tu pro ni byla nádoba vzdáleně připomínající samovar, před níž bylo na kusu papíru fixem napsáno *Blagoslovljena voda*. A pak ji upoutaly dvě sošky na jednom z postranních oltářů. Vypadaly, jako by sem vůbec nepatřily. Neokázalé, schované až úplně nahoře, spíš za oltářem než na něm, nijak nepřikrášlené, vytesané z šedého pískovce bez jakékoli touhy po zdobnosti, jako by se jejich autor rozhodl, že budou neviditelné. Přesto tam byly. Dvě nahá děvčátka. Seděla na oltářní římse, takže jejich klíny zůstaly cudně skryté. Obličejům jim lemovaly dlouhé vlasy, hrudníky měly ještě ploché, ale břicha se už lehce vypoukla typicky ženským způsobem. A jakkoli ostatní sochy působily strnule, tyhle dvě dívenky vypadaly, jako by právě vystoupily z vln a chystaly se ze sebe setřepat vodu.

„*Pomolimo se*,“ řekl kněz. Byl velký, tlustý a holohlavý.

Zuzana se posadila do poslední lavice. Žena před ní měla skloněnou hlavu, klečela a cosi si pro sebe mumlala. Kněz mluvil, rozhazoval rukama, ale Zuzana mu kromě slov *Bog* a *Isuse Kriste* nerozuměla. Pak se ta žena před ní narovnalala a opřela se o hranu její lavice. Měla tmavé vlasy, mikádo. A když si je v jeden moment rukou rozhrnula, na Zuzanu vylétly tři vytetované siluety.

Vlastně ji to ani moc nepřekvapilo. Vlaštovka. Když dala té ženě s tetováním jméno, přece ji musela znovu potkat. Fascinovaně na to tetování hleděla, už jeho obrysy rozeznávala i pod vlasy. Žena si vlasy znovu shrnula, vlaštovky teď byly sotva pár centimetrů od Zuzaniných očí. Její kůže byla tak blízko, blizoučko. A pak se Zuzany zmocnil ten pocit. Mohla si říkat, jak je to pošetilé, trapné a dětinské, ale stejně měla chuť to udělat. A tak to udělala. Zdvihla ruku a bříšky prstů se těch ptáků opatrně dotkla.

Žena nic takového nečekala, překvapeně trhla hlavou. Zuzaniny prsty jí sjely po kůži a dotyk se změnil v pohlazení.

Zuzana zrudla a vyběhla z kostela. Před vchodem se ještě rychle otočila, aby se podívala, jestli žena nejde za ní. Nešla. Než se obrátila zpátky, oči jí utkvěly na větévce rašící ze zdiva vysoko v průčelí kostela. Mladý fíkovník. Nechápala, jak se tam dokázal uchytit, ale byl tam, v hladkém zdivu chrámu určeného pouze k jedinému účelu, a narušoval jeho jednotu, symetrii i neposkvrněnost.

Když scházela ulicí dolů, před barabiznou pobíhali tři psi, ten zuřivý, jehož štěkot ji předtím vyděsil, byl

přivázaný na řetězu. Po chodníku ještě pořád tekla voda. Náhle z domu vyšla stařena a znovu psy okřikla. Štěkali dál. Stařena na ně začala cosi volat. Zuzana se mimoděk zastavila a zahleděla se na ni.

Žena byla špinavá, na těle jí plandal pletený svetr a tmavě šedé potrhané tepláky, nazuté měla nízké holiny. Stařena si jí všimla, odplivla si, zahrozila rukou zařatou v pěst a vykročila směrem k ní.

Zuzana dostala strach a rozběhla se ulicí dolů.

Stařena zdvihla obě ruce a cosi za ní křičela. Zuzana jí nerozuměla, jen si uvědomovala, že to je jiný jazyk, než jakým mluvil kněz. Stařena nepřestávala křičet, vykřikovala pořád dokola stejná slova: „*Ti antihriste, bludnice vavilonska! Zver će doći i sve vas podaviti! Pokvarenjačo, koja opštiš s đavolom! Vatreno plamenje neka te proguta! Proklinjem tebe i celo tvoje potomstvo, proklinjem te!*“

Zuzana utíkala, ženin hlas se za ní pořád nesl. A v okamžiku, kdy si myslela, že už mu unikla, podklouzla jí na mokré cestě noha a ona upadla. Seděla na zemi, odřené dlaně ji pálily a přes zadek a nohy se jí valila voda. Pak křik znenadání ustal. Zuzana se ohlédla, psi tam pořád pobíhali, voda dál tekla, ale stařena zmizela.

V hotelovém pokoji si svlékla mokré oblečení a natáhla se na postel. Usnula. Zase se jí zdál ten sen. Jedla v něm jablko a snědla ho celé, včetně ohryzku. V dlani

jí zůstalo jen jedno jádérko. Vzala ho a položila si ho na stehno. Nespadlo, zachytilo se v malém důlku v kůži. Nechala ho tam a za chvíli na něj zapomněla. Proto ji překvapilo, když se za pár dní podívala na nohu, že tam jádérko pořád bylo. Uchopila ho do prstů, aby ho sloupila, ale ani se nehnulo. Zkusila ho smýt mýdlem, odtrhnout pinzetou. Nic. Bylo tam i po dalších několika dnech, ale teď jako by už nebylo jen na povrchu stehna — přišlo jí, jako by sestupovalo hloub a kůže se nad ním zavírala. Ale nebolelo to, stehno měla stejně hladké, bílé a pružné jako předtím. Nohu neustále pozorovala, jádérko se zanořovalo hloub a hloub, až jednoho dne už nebylo vidět. Oddechla si. Tělo ten problém vyřeší samo, pomyslela si. Vyřeší ho stejně, jako si dokáže poradit se zaraženou třískou nebo škvárou v koleni. Když o týden později spatřila, jak jí z nohy raší klíček jabloňového stromu, a došlo jí, kde má ten klíček kořeny, začala ječet.

V téhle fázi snu se Zuzana pokaždé probudila. Dnes se jí zdál zřetelněji než kdy jindy. Ječela tak, až kdosi začal bušit na hotelové dveře. To ji probralo, ale zůstala v posteli a nehýbala se, ticho neznámého zřejmě uklidnilo a bušení ustalo.

I když bylo už dost pozdě odpoledne, rozhodla se, že zajde k moři. Vzala si plavky, krém, deku a vyrazila na stejné místo jako včera. Vítr pořád foukal, ale dnes jí tak chladný nepřipadal.